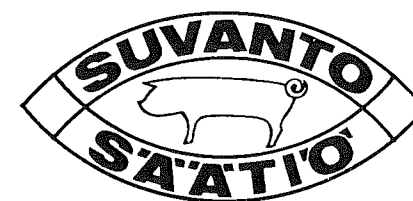

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 4 1983
KESÄKUU

Kuva kertoo kesäiseltä Sakkolan Kalalammelta. Kuvassa on Aino Kokkonen os Koppanen, hän asuu nykyisin Kuopiossa.

Äitiä muistellen

"Oi Herra, mikä aamu."

Istun mietteissäni, muistellen lapsiani, jotka ovat jo omissa kodeissaan. — Ei siitä niin kauan ole aikaa kun pyörivät tuossa ympärilläni. — Tuli juuri radiosta aamuhartaus, jonka virsi jäi kaikumaan ilmaan: "On meillä aarre verraton." Äitini hyräili sitä kun kiikutteli veljeäni nukkumaan...

Muistan usein äitiäni, varsinkin kun kuulen jonkun hänen hyräilemänsä virren sävelen. Se on kuin ikuinen side hänen nykyiseen uuteen elämäänsä. — Hän sai viimeisen lepopaikkansa kotipitäjänsä Taipalsaaren puitten varjossa. — Saman kummun alla on isäni leposijakin...

Vietän kesät siellä heidän rakentamassaan kauniissa kodissa. Hoitelen valkoisia ruusuja kummullaan.

Myös lapset muistavat äitiä rakkaudella. Sillä äitini elämäntyötä voi verrata "Äiti-Teresan" vaellukseen täällä. Hänellä riitti rakkautta monelle orvolle tai kodittomalle lapselle.

Lyyti, Aino, Armas, Annikki ja Viljo. Toiset lyhyemmän ajan, toiset pitemmän, olivat hänen hoidossaan. Kuitenkin kaikki olivat kuin omia sisaria ja yritimme auttaa heitä elämään vielä myöhemminkin...

"Muut korvas aika minkä vei — sydäntä äidin konsaan ei." Äitini halusi tarjota edes hiukan kodin lämpöä meille kaikille.

Nöyryys on rakkauden lähde. Äitini katseessa kuvastui kaikki tuo ihmeellisellä tavalla, jota ei voi selvittää, sen tuntee vain. Meitä ja kaikkia lähimmäisiään kohtaan hänen hyvytensä lämpö säteili iloa ja rauhaa.

Sanoin usein lapsille, että äitini oli kuin itse vuorisaarna. Hänen sanansa ja tekonsa jäivät meille parhaaksi oppaaksi elämän monissa kiemuroissa! Hänen lapsen uskonsa oli parasta mitä voi lapsilleen antaa.

Hiljainen kiitos Hänestä nousee yhä Luojan luo. Jälleennäkemisen toivo auttaa meitä täällä vielä kamppailevia lapsiaan kestämään...

Aili Savolainen
(Kylliäinen)

Lapsuus- kevät

*Kevätahava
käy päälle.
— Vesi nousee
järven jäälle.*

*Viehkatiellä
tumma viiru.
Kulkijalla
kohta kiiru.*

*Polttopuita
polle kiskoo.
Kevät lumi
kuormaa viskoo.*

*Kaksi lasta
koulutiellä
järven jäällä
tarpoo siellä.*

*Nälkä kurnii
vatsanurkkaa.
Nahkakenkiin
vesi turskaa.*

*Lähestyvät
kotirantaa.
Ikkunasta
äiti tarkkaa.*

*Keittoruokaa
eteen kantaa,
kuivat sukat
jalkaan antaa.*

*Kevät tuuli
tupaa kiertää,
Suvannolta
jäitä hiertää.*
ELSA TUOKKO

Äitienpäivänä 1983

*Mitä tehneet on Karjalan äidit,
joita tehneet on äidit myös muut?
Ahkeralla työllä ja Jumalan pelvossa
on ruokkineet lapsilaumojen suut.*

*Öljytuikun ja kuutamon valossa
on rukkinsa pyörinyt ahkeraan.
Lapsensa käämiä tekemään opettaneet
ja kangaspuun kaidetta paukuttamaan.*

*On kaitaa tietä myös kulkemaan
neuvoillaan maailman matkaa.
Pieniä päitä peitellessään
iltarukouksen voimalla jatkaa...*

— — — — —
*Tomunsa nyt jo multa peittää.
— Me yhä neuvonsa muistetaan.
Tänä äitienpäivänä kanteleilla
yhä kiitosvirttänsä soitellaan.*

LAINA HUUSKA

Sakkolan kansallispuvusta

Tämä kansallispukuasia on hie-
man arkaluontoinen ja tuskin sitä,
ainakaan toistaiseksi rohkenee ot-
taa julkisesti käsiteltäväksi. En kui-
tenkaan malta olla kertomatta, mi-
tä eräällä argeologiaa käsittelevällä
luentosarjalla kuulin. Luentosarjas-
sa käsiteltiin m.m. esiäitiemme ja
esi-isimme vaatetusta noin 1000
vuotta sitten. Pirkko-Liisa Lehto-
salo-Hilander, joka itse on johtanut
kaivauksia Kauttuan Luistarissa
kertoi, että haudoista löydetyn ma-
teriaalin, lähinnä korujen avulla on
mahdollista saada tietoja tuonakai-
sista asukokonaisuuksista. Kun tie-
dustelin, onko hänellä mahdollisesti
tietoja Laatokan luoteisrantojen
korulöydöistä, hän vastasi, että ne
muistuttavat länsisuomesta löydet-
tyjä koruja joten on mahdollista,
että myöskin puku oli samankaltai-
nen. Mehän olimme samoja suoma-
laisia, puhuimme samaa kieltä, ja
juuri tämä suomenkielen ainutlaa-
tuisuus tässä idän ja lännen valta-
piirissä varjeli meidät kaikenkaltaiselta
vieraalta hapatukselta. Tieten-
kin kauppa, joka tuohon aikaan oli
hyvin vilkasta, toi meille tietoja
muiden maiden oloista ja ihmisistä.
Onhan jo Kalevalassa vaikutteita
niinkin kaukaisesta asiasta, kuin
kristinuskosta, vaikka yleisesti ot-
taen olimme pelkkiä pakanoita ai-
nakin vielä 1000-luvulla. Pukeutua
kuitenkin osasimme. Tämä mui-
naisten esiäitiemme puku oli väril-
tään indigon sininen (ainakin Kaut-
tuan Luistarissa) "Pusero" saman
sävyistä vaaleampaa sinistä. Lisänä
viitta ja esiliina. Myöskin lapset
puettiin samantapaisiin asuihin.
Esi-isimme tuonakainen "muoti"
oli kansainvälisempää. Siihen kuu-
luivat housut ja toiselle olkapäälle
sidottu viitta, joten "tyyliä" oli sii-
näkin.

Tuli mieleeni, että ehkäpä tässä

muinaisessa vaatekerrassa olisi
vaihtoehto niille, jotka "vierasta-
vat" nykyistä Sakkolan pukua. Ei-
hän sitä olisi pakko nimetä Sakko-
lan puvuksi, vaan niiden alueiden
muinaispuvuksi, joista koruja on
löytynyt, ja joissa on voitu olettaa
käytetyn mainitunlaisia asukoko-
naisuuksia.

Kyseessä olevana ajankohtana
seilasivat viikingit vielä Käkisalmen
— Viipurin reittiä Nowgorodiin.

Mieltäni kovasti kiehtoo tämä
vanha ja tärkeä muinainen kaupp-
tie. Sen olemassaolo on tunnettu ja
tunnustettu. Kuitenkin suhtaudum-
me siihen kuin "Tuhannen ja yhden
yön tarinoihin". Viikingit tunsivat
tämän reitin ja kukapa tietää kuin-
ka paljon viikinkivirta virtaa itse-
kunkin sakkolalaisen suonissa. Tu-
lemme harvoin ajatelleeksi, ettei
Suomi aina ole ollut samannäköi-
nen kuin tänäpäivänä. Oli aika, jol-
loin Itämeri lainehti Sakkolankin
yllä. E. Kuujo kertoo näin:

"Aikaisemmin oli Laatokka 25 m
korkeammalla, kuin nykyisin. Jää-
kauden jälkeen se kauan oli Itäme-
ren osana kunnes se Ancyluskaute-
na itsenäistyi suolattomaksi järvek-
si. Sen vedet purkautuivat Viipurin
— Käkisalmen reittiä Suomenlah-
teen. Mutta myöhemmin maan eri-
lainen kohoaminen muutti ratkaise-
vasti vesistösuhteet. Kuten tunnet-
tua, nousee Suomen maapohja vie-
läkin — voimakkaammin luoteeseen
siirryttäessä — luultavasti siksi, että
sielläpäin olivat korkeammat jää-
massat painaneet maanpinnan
alemmaksi. Maan erilaisesta koho-
misesta johtuu, että vesistöt "kalli-
stuvat" kaakkoon päin. Näin Laa-
tokkakin alkoi tulla eteläisille In-
kerin puoleisille rannoilleen, kun
taas luoteiset reunat nousivat yhä
korkeammalle. Lopulta Laatokka
puhkaisi itselleen uuden väylän Ne-

van ja entinen Viipurin väylä vähi-
tellen maatui."

Mutta mistä tämä merestä nous-
sut maa sai asukkaansa? Tämä on
asia josta mielipiteet aaltoilevat
idästä länteen. Tästä mielipiteiden
ristiaallokosta ei ole helppo etsiä to-
tuutta. Ja mitä meihin sakkolalai-
siin tulee, se ei ole edes tarpeellista,
sillä kun me 1590-luvulla aloimme
hiljalleen asuttaa tätä vasta valloi-
tettua aluetta, se oli suurinpiirtein
"autio ja tyhjä". Pajarit, joita Sak-
kolassa oli asunut melko runsaasti
olivat paenneet valloittajien tieltä
sinne, mistä jälkeen Pähkinäsaare-
sa v. 1323 solmitun rauhan olivat
alueelle tulleet. Mikrofilmatuista
asiakirjoista on mahdollista seurata
asioiden kehittymistä. Sakkolan en-
simmäiset varsinaiset asiakirjat
ovat vasta 1630-luvulta, mutta aina-
kin siitä lähtien niitä on olemassa.
Pikainenkin silmäys paljastaa
useimpien muuttaneen vuodesta
1323 Ruotsin hallinnassa olleesta
Viipurin läänistä. Viipuri oli laajan
alueen hallinnollinen keskus. Alue
oli sotilaallisesti tärkeä. Sen puolus-
tuksesta vastasivat varusväen lisäksi
alueella asuvat talonpojat, joille
myönnettiin tietynsuuruisia verova-
pauksia siitä, että sitoutuivat puo-
lustamaan asuinalueitaan.

Sakkolan talonpojista monet oli-
vat Jääsken alueen ratsutilojen jäl-
keläisiä. Siirtyminen Viipurin lää-
nistä vasta valloitettuun Käkisal-
men lääniin harvensi sopivasti liian
suuriksi kasvaneita suurperheitä.
Noista ajoista lähtien tämä sama ih-
misaines on hallinnut aluetta. Em-
me me — kuten täällä "lännessä"
usein ajatellaan, alvariinsa olleet
loikkimassa rajan yli, vaan päinvas-
toin, kynsin hampain pidimme kiini
omastamme. Varsinaisen kanta-
väestön joukkoon siirtyi tulokkaita
myöskin emämaasta Ruotsista.

Ruotsalaisia sukunimiä on suomalaisten joukossa, m.m. Schott, joka kylläkin kirjurien kynässä muotoutui Kottiksi. Tekisi kovasti mieli poimia nämä suomalaisiksi muotoillut sukunimet varsinaisten kantasuomalaisten nimien joukosta. Ja muutenkin vetää linja Viipurin läänistä Käkisalmen lääniin muuttaneisiin sakkolalaisiin. Jokaisen kannattaisi kuitenkin, ennenkuin länsisuomalaistaa vanhan sukunimensä tutkia missä muodossa se esiintyy vanhoissa asiakirjoissa. Esimerkiksi Ruuna ei ole Ruuna, vaan Runa. Ja saattaa hyvinkin olla, ettei se ikinä ole tarkoittanut minkäänlaista hevosta. Paksujalka ja Papupolvi ovat varmasti mielikuvitusrikkaan kirjurin hengentuotteita, kuten lukemattomat muut nimenhaltijan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin kuvailevat sukunimet. Jääsken alueelta on olemassa asiakirjatietoja jo 1500-luvulta. Löytyvät Valtion arkistosta Helsingistä, josta niitä voi lainata Maakunta-Arkistoihin. Esimerkiksi ES 894:ssä on tietoja paitsi Viipurin läänistä, myöskin vasta valloitetusta Käkisalmen läänistä. Kannattaisi uusien tuorein voimin tutkia näitä olemassa olevia mikrofilmattuja asiakirjoja. Aikaisemminhan niihin voivat tutustua ainoastaan pätevät tutkijat. Vasta mikrofilmaus toi asiakirjat lähemmäksi tavallista ihmistä. Tietenkin vanha kirjoitus aluksi tuntuu hie- man oudolta, mutta pian sen oppii. Asiakirjojen kieli on ruotsi. Venäjän tai suomenkieltä ei ole eteeni tullut ennen vuotta 1850 kirjoite- tuissa asiakirjoissa.

Kun sukuasioissa olen tavannut joko sodan aikana tai sen jälkeen syntyneitä sukuni jäseniä, olen pannut merkille että heillä ei ole kovin- kaan suurta halua tietää esivanhempiensa elämästä. Mitä lienevät olleet "maaorjien" jälkeläisiä. On hämmästyttävää, millaisia harhakäsityksiä näillä varsinaisilla suomalaisilla on kannaksalaisesta alkupe-

rästämme. Edellä lieene jo selvinnyt, että nimenomaan meihin kannakselaisiin sopisivat Uuno Kailaan sanat: "Raja railona aukee, edessä Aasia, Itä — Varjele vartija sitä". Mihin esi-isämme olisivat paenneet Itä oli vieras. Länsi samoin. Heidän oli pakko taistella tai kuolla. Pähkinäsaaren rauhasta 1323 neljäsataa vuotta myöhemmin solmittuun Uudenkaupungin rauhaan nämä ihmiset lähes jatkuvasti joutuivat tappelemaan elintilastaan. Sen jälkeen alkoi venäläinen komento, jota kesti 200 vuotta. Muun Suomen osalta 100 vuotta. Nämä ovat jo tuttuja asioita. Moneen kertaan vatvottuja.

Kuitenkaan, eivät nämä 200 vuottakaan pystyneet muuttamaan meitä. Tunsimme itsemme suomalaisiksi. Ja kun elinalueemme jälleen kerran lyhyen itsenäisyyden jälkeen vuonna -44 menetettiin — tai oikeammin annettiin pantiksi muun Suomen puolesta, meidän oli pakko jättää vuosisataiset asuinsijamme. Ja täällä me nyt olemme, muiden suomalaisten joukossa, ja mikäli olen pannut merkille, olemme selvinneet hienosti. Tosin en tunne varsin monia muita kannakselaisia, kuin omaan sukuuni kuuluvia, mutta aika monta kuitenkin. Varsinkin monet ovat suorittaneet akateemisen loppututkimuksen, tai ovat parhaillaan suorittamassa. Olemme varmasti saaneet lujan henkisen perinnön, jota ei ole syytä hävetä, vaan pikemminkin meidän pitäisi olla ylpeitä kannaksalaisesta alkuperästämme.

Mutta koska "suomalainen ei usko, ennenkuin näkee". On meilläkin oltava näyttöä t.s. todisteet siitä, keitä olemme ja mistä olemme tulleet. Tiedot arkeologiasta, veritutkimus y.m. tutkimukset ja ennenkaikkea kieli liittävät meidät muihin suomalaisiin. Suomalaisten alkuperä sensijaan, on edelleen kiistanalainen. Mutta tämä ei ole meidän kannakselaisten ongelma, vaan kaikkien suomalaisten.

Kyllikki Villentytär

Kevät- muistelmia

Istun iltani kuluksi
tuvassani tummuvassa.
Katson talven taittumista,
kevätilian kulkemista.
Ajatukset askaroivat,
kuvat kulkea tahtovat
elon menneen meininkeihin,
vuosikymmenten varsille.

Sinne Suvannon seudulle
kuvat kulkea tahtovat,
ajatukset askeltavat.
Pajut siellä puhkesivat
pellonperällä kukkahan.
Virpovitsat valmistuivat.
Lapset liikkeelle lähtivät,
virkut virpolauvantaina.
Toivat hyvät toivotukset.
Virpoja vilisivät,
kylänkujat kuhisivat
aamuhetkinä heleinä.

Haihtui hanki, lumi suli.
Pälvi putkahti mäelle.
Päivä kulki pääsiäiseen,
kimoitteli kirkkahasti.
Silloin liekki likahteli,
kylän nuoret kokoeli
yhteiseen ilonpitoon.

Aika kului joutuisasti.
Tultiin toisille tutuiksi,
ystäviksi yhdistyttiin.
— Lempi liikehti likeellä,
kutoi verkkoja verihin.

Tupaseeni tummuvahan
hiipii hiljainen hämähä.
— Elonviittani kokoon,
muiston kultaiset muruset
taiten kaikki tallentelen.

ELSA TUOKKO

Suomen puolesta

— Lähetti Reino Savinen! Mene viemään sana Ylätalolle tuosta partiosta. Kaksi haavoittui, mutta sananviejä jäi. (Näistä ratsumiehistä kyllä kaksi kaatui ja myös hevoset kaudattiin. Toimittaja).

Reino tulee hikisenä kuin juoksukilpailusta. — Eteenpäin, käski Ylätalo.

— Voitto, sinä vasenta puolta avojonossa puolijoukkueen kanssa, minä menen oikeaa puolta. Nyt ei hukata aikaa, sillä tavoitteena on Suistamo, antaa ohjeita Huuska. — Joukkue eteenpäin!

Joukkue eteni puolijuoksua. Mennään ojas, missä ei ole vettä. Muuten maantiellä. Ja kiirettä pidetään.

Tätä menoa jatkui noin neljä kilometriä.

— Huilattava olisi ja tahtia hiljennettävä, puhelee Tauno Huuska ja viittaa pysähtymään.

— Lähetit Kauko ja Eino! Lähtekää taas taakse viemään Ylätalolle tietoa, että missä asti ollaan. Me jatketaan etenemistä. Tähän saakka on tie selvä, mutta varokaa puska- jusseja. Niitä tietysti on metsässä, puhelee Huuska miehille ja läheteille.

Lähetit tavoittavat komppanian noin kilometrin päässä takana ja Huuska käskettiin jatkaa etenemistä nopeinta tahtia!

Huuskan joukkue pitää kiirettä. Puolijuoksua edetään ja nyt pitää joutua.

Silloin pitää takoa kun rauta on kuumana, opetettiin aina ennen paja- jassa. Nyt oli tämän etenemisen kohdalla samoin, oli rauta kuumana, joka piti päällä kiirettä.

— Voitto! Vaihetaan tunnustelijat ja pidetään lyhyt tauko. Sillä tämä meno alkaa ottaa jo jäseniin. Tämä oli meille pojat helpotus, kun painettiin Jalovaarassa oljain sel-

kään. Ne jäi sinne, eikä enää ole räpistelemässä meitä vastaan.

Olkoot vain siellä ja pysykööt, mutta me jatketaan eteenpäin, puhelee Huuska karkimiehille.

Lähetti myös tavoittaa joukkueen ja selostaa komppanian myös tulevan pikamarssia mukaan.

Jokainen aistii olevan kiire, ettei vastustaja ehtisi tuoda uusia joukkoja eteen tiellä.

— Kun vain jaksettaisiin...

— Tämä tielle tulo kävi niin yllättäen, että hevosmiehetkin ajeli niin vain kuin mitään ei olisi tapahtunut — ennenkuin suomalainen sotilas otti suitsista: Mihis mää?...?

Matka jatkuu askel askeleelta.

Suomalaista maaperää siirtyy hallintaamme. Miehillä on hiki jo ajat sitten vuotanut kuiviin, kun on helteinen heinäkuun päivä.

— Hyvä olisi tehdä heinääkin tälläisellä helteellä. — Nyt vain eteenpäin. Ja kaikki jaksavat, vaikka ei tämä mitään tavallista marssimista olekaan, paremmin puolijuoksua...

Seuraavalla harjanteella ei ole vi- hollista, vaikka on tultu jo 10 km joensillalta mitattuna.

— Kunnollinen lepotauko. Ellei komppania tavoita ja joukkuetta vaihdeta, niin me jatkamme matkaa edelleen, Tauno Huuska laittaa uusia selälleen ojanpenkalle. — Tähestä sinä Frans tulosuuntaan. Milloin komppania alkaa näkyä, niin anna merkki, että tietävät missä me ollaan. Ja vaihda myös tunnustelija — sitten vaan huilataan.

Suvannon rantaan uimaan, uimaan!

*Lapsena sukelleltii Suvanto-järvel,
eikä sillo olt muailma meitä viel tärvelt.
— Utimati, utimati — uimoo vua!
"Kohalt' kulkkuu" jokahine huutua sua!*

*Myö lapset ei uimapuvust tiijetty mitteä,
että sellasta pitäis peällä pitteä?
Vuan Aatamin ja Eevan puvussa kaikki,
oli Jalmari, Leo, Hilikka tai Maikki!*

*Tuo Suvanto-järven kirkas ves
monta kertoa päiväs meitä pes.
Ja heitettii kivilöil kiel-kakkaroi.
Kuka usjemma sai, heä voiton toi.*

*Siel muistolois yhä monesti kuljen.
Sieltä unta neän ko silmäin suljen.
Ja vaikka "evakko" uon maailman tiellä
niin rakkaat rantani yhäti siellä.*

*Kirvesmäki! Sinnuu ei uo ennea...
Kyyneleitä pyyhin pitkin nenneä...
Olet "Mannerheimi-linja", vainaa...
Muistosi nostaa, muistosi painaa...*

Laina Huuska

— Olisipa pilsneriä, niin tekisi kauppansa, puhelee Alekski loikoesaan kanervikossa selällään.

— Jo on haaveet. Olisi edes vettä. Sitäkin on ollut vain nimeksi tällä matkalla ja sekin seisonutta vettä — Pilsneriä!

— Pitää toivoa — sillä kun oikein hyvin ajattelee, niin se alkaa olla ihan kuin suussa. Olisipa pilsneriä!

— Kyllä pitää olla suu kuivana. Kunhan komppania saavuttaa, niin vettä etsitään ja korvikkeen keitto alkaa.

— Kun toiset menee eteen, niin hännillä on aikaa suunnitella huoltopuoltakin, Alekski jatkaa äskeistä keskustelua.

— Komppania näkyy jo.

— Anna merkki, käskää Huuska.

— Jo huomasivat. Sitten ei muuta kuin vartutaan. Kyllä siellä hiki vuotaa komppanian miehilläkin, jos on mistä vuotaa?

— On sitä hikeä ollut niinkuin meilläkin, lisää Alekski, mutta lopunut on heiltäkin.

— Täältä tullaan, sanoo luutnantti Ylätalo ja menee Huuskan luo ja alkaa puhella: — Kyllä piditte kovaa vauhtia, kun ei meinattu kiinni saada. Ei sitten millään! Ette tainnu paljon metsää käyttää tullessanne, kun näin nopeasti tulitte.

— Kun suoraan sanon niin ei yhtään, vastasi kers. Huuska.

Maantienojaa tunnustelijat käyttivät, missä ei hidastanut kun tultiin puolijuoksua. Eikös illalla olla Suistamolla?

— Ei vielä tänä iltana, mutta lähelle mennään.

Nyt ovat ympyrään tulleet myös joukkueenjohtajat Kalevi Santaranta ja Otto Janhonen.

— Nyt lähdetään taas, ensimmäinen joukkueen kärkeen. Reilu korvikeittotauko pidetään, kun löytyy hyvää vettä. Se on tosi tarpeeseen, sillä pitkään on ollut huonot juotavat ja vesipaikat.

— Tehdään nyt sillä tavalla, aloitti Ylätalo, että otetaan nor-

maalimarssitahti ja lähdetään eteenpäin. Nyt meillä on selvä taivoite, Suistamo. Kuormasto ei meitä tavoita kuin vasta huomenna, joten niillä eväillä on pärjättävä, mitä mukana vielä on jäljellä. Komppania lähtee liikkeelle ja kolmas joukkue jää nyt hännille. Täällä on vapaampi marssia, ei tarvitse tähytelä niinkuin karkijoukkueena. Marsi jatkuu. Etupäästä kuuluu: — Ensimmäinen tauko. Kersantti Huuska Komppanianpäällikön luo.

— Kuule Huuska. Lähe parti-oon tuonne vasemmalle, sieltä yhtyy tie parin km päästä eteläsuunnasta tulevaan tiehen. Ota ryhmä miehiä mukaasi ja tutki alue, että onko siellä vihollisia tai onko siellä ketään liikkunutkaan?

Huuska selvittää alik. Virolaiselle ryhmineen tehtävän ja ottaa myös lähetti Eino Savisen mukaan tutkimusmatkalleen ja tämä vahvistettu ryhmä käy tutustumassa kyseiseen maastokohtaan. Kaikki on hiljais- ta, vain linnut laulavat ympäristösä.

— Tätä tietä ei ole käytetty, joten sivusta on turvattu. Tehtävä on suoritettu ja palataan komppanian luo, jonka tavoittaa seuraavalla tauolla.

Tässä paikassa viivytään pitempään ja juodaan korviketta. Täytyy tyytyä siihen ravintoon mitä leipälaukusta kelläkin on, sillä kenttäkeittiö pääsee tulemaan vasta kun Jalonvaaran kylästä on tie saatu auki.

Jatkettiin pari marssiväliä, mutta Suistamolle menoa viivyteltiin jostakin miehille tuntemattomasta syystä, vaikka mitään vastusta ei tuntunut olevan.

Kuulkaas pojat, neuvoi Huuska, mennään kahden ryhmän porukoihin ja tehdään tulet, jonka jälkeen nukumme taivaan kannen alla Luojan suuressa salissa.

Oli nukuttava kylki kylkeä vasten, sillä yö oli viileä.

Kyllä siinä tarkenee, kun vaatteet kuivuvat nuotiolla ja laitetaan hajuja pehmikkeeksi.

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE
Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI • PUH. 935-81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTOITA
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Kuolleita

Väinö Pitkänen syntyi 2. 1. 1903 Sakkolassa, kuoli 12. 4. 1983 Lempäälässä. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haparainen.

Artturi Ansel Tenkanen syntyi 21. 6. 1917 Viipurin läänin Pyhäjärvellä, kuoli 29. 3. 1983 Jokilaakson aluesairaalaan. Viimeinen kotipaikka Jämsä.

Hän oli meidän ahkera kirjoittajamme ja etenkin harmiton huumori herskyi hänen novelleissaan ja pakinoissaan. Hänen viimeinen kirjjeensä saapui toimittajalle viime joulukuussa ja saanemme sen julkaista häntä muistellen.

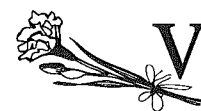
"Lääkäri sanoi, että Saaprun Vaari lopettaa kirjoitukset muutama kuukauden sisällä. Kovia ovat ekspertin lausunnot. En tiedä, taitaa pitää uskoa. Itse luulen ikävisäni, että kovin monta mielenkiintoista juttua Sakkolasta taitaa jäädä kertomatta. Esimerkiksi sekin, kun rovasti Silvennoinen pani jauhospussiin...

Kiitos Sakkolan pojat ja työt!
Minä Artturi Tenkanen täältä naapurista vain muistelen."

Eino Etuaho syntyi 18. 6. 1922, kuoli 23. 3. 1983. Entinen kotipaikka oli Sakkolan Haparainen.

Sulo Johannes Leppänen syntyi 5. 3. 1919 Sakkolan Hovinkylässä, kuoli 13. 4. 1983 Lempäälän terveyskeskuksessa.

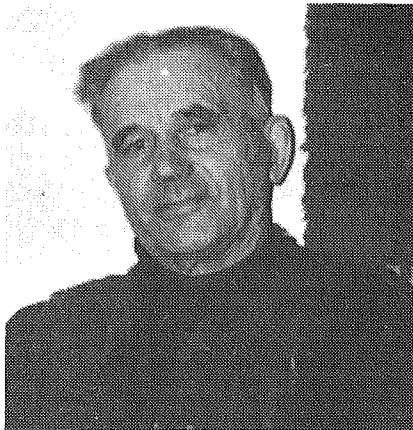
Jatkosodan jälkeen hän rakensi asuinrakennuksen ja tarpeelliset talousrakennukset Vesilahden Pahllossa, jopa raivasi muutaman hehtaarin uutta peltoakin asutustilansa viljelyksiin. Joskin viimeiset vuodet hän joutui sotavamman ja muun sairauden vuoksi asettumaan paikoilleen sisätiloihin ja luopumaan työnteosta.

Vuosia täyttäneitä

90 VUOTTA täyttää 22. 7. 1983 Hilda Leskinen, o.s. Kallonen, Varkaudessa.

90 VUOTTA täytti 21. 4. 1983 Yrjö Sikanen Punkalaitumella. Hänen entinen kotikylänsä Sakkolassa oli Valkjärvi. Yrjö Sikanen on toiminut ansiokkaasti Suvannon Seudun asiamiehenä koko lehden ilmestymisvuodet.

85 VUOTTA täytti 26. 5. 1983 Iita Maria Kassala, o.s. Kukko, Korpilahdella. Entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haitermä.

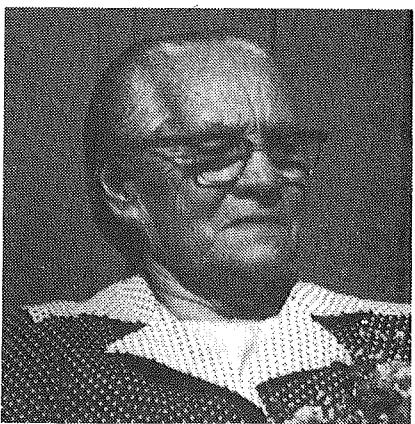
80 VUOTTA täytti 29. 4. 1983 Emma Loviisa Lopenen, o.s. Kallonen, Kurussa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Arkuntanhua.

70 VUOTTA täytti 6. 4. 1983 mv. Arvi Henttonen Alastarolla. Entinen kotikylä Sakkolan Vilakalla.

85 VUOTTA täyttää 24. 7. 1983 Helmi Mäkinen Seinäjoella. Hän on toiminut 29 vuotta pyhäkoulunopettajana nykyisellä kotiseudullaan.

Heidän syntymäkylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi, jossa molemmat sisarukset innokkaasti olivat mukana seuratoiminnoissa.

80 VUOTTA täytti 30. 5. 1983 Helena Karppanen, o.s. Karppanen. Hän on kotoisin Sakkolan Röykkylästä. Toinen evakko-taival johti Saarijärvelle, jossa hän on siitä asti asunut.

Hän on ikäisekseen pirteä ja viettää vanhuuden päiviään vanhimman poikansa perheessä. Onnittelemme.

70 VUOTTA täytti 8. 4. 1983 rouva Hilja Löppönen, o.s. Pitkanen, Tampereella. Hän on syntynyt Sakkolan Karholassa.

70 VUOTTA täytti 19. 4. 1983 Hilja Nas-kali, o.s. Tanninen, Hyvinkäällä. Hän on syntynyt Hiitolassa, viimeinen kotipaikka Karjalassa oli Sakkolan Kiviniemi.

70 VUOTTA täytti 19. 5. 1983 Väinö Virolainen Nokian Joenpohjassa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä. Hänelle on aikaisemmin Tottijärvellä uskottu lukuisasti kunnallisia ja seurakunnallisia luottamustoimia. Hän on harjoittanut kuorma-auto- ja taksi-liikennettä, joista nyt on luopunut poikiensa hyväksi.

60 VUOTTA täytti 29. 3. 1983 maanviljelijä Paavo Paukku Loimaalla. Hän on syntynyt Sakkolan pitäjän Keljan kylässä, missä hän vietti elämänsä 16 ensimmäistä ikävuotta.

Jo poikasena hän perehtyi maanviljelyyn osallistuen kaikkiin kotiti-

lansa töihin. Lisäksi hän oli omalta osaltaan mukana Sakkolan porsaiden välittämisessä muualle Suomeen.

Jatkosodassa Paavo Paukku palveli Syvärillä. Sotien jälkeen hän harjoitti veljensä kanssa isiltä perittyä sakkolalaisille kovin tunnusomaista porsaskauppaa, välittäen porsaita Länsi- ja Lounais-Suomesta Itä-Suomeen. Avioiduttuaan hän ryhtyi maanviljelijäksi ja on jatkuvasti laajentanut tiluksiaan ostojen kautta.

60 VUOTTA täytti 2. 5. 1983 Henni Hatakka, o.s. Virolainen, Tampereella. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä. Hän kuuluu Tampereen Karjala-seuran johtokuntaan.

90 VUOTTA täytti 9. 5. 1983 emäntä Loviisa Männikkö, o.s. Käppi, Pälkäneellä, jossa hän asuu poikansa Ilkan perheessä.

Loviisa Männikkö on Kiviniemen Martta-yhdistyksen jäsen. Yhdistys perustettiin v. 1908 ja liittyi Marttaliiton jäseneksi v. 1924, Loviisa Männikön ollessa yhdistyksen puheenjohtajana. Loviisa Männikkö on kuulunut Kiviniemen nuorisoseuran laulukuoroon ja näytelmä-

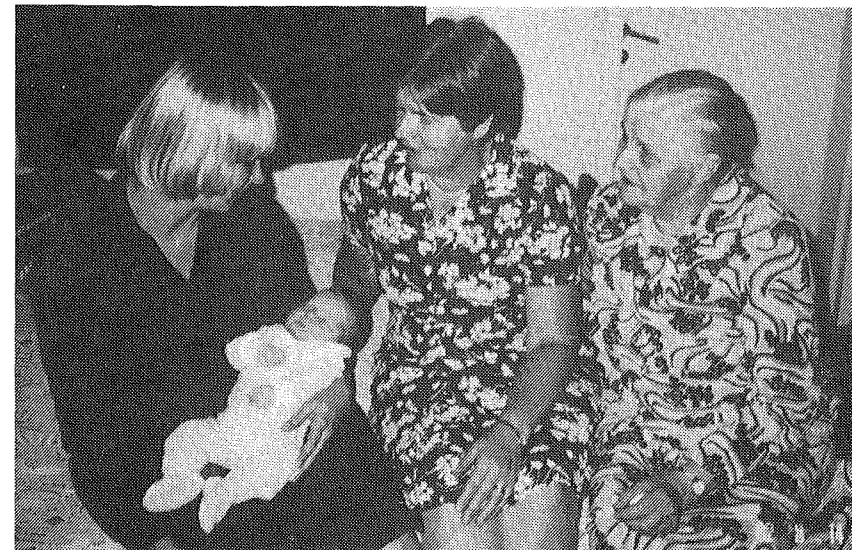

50 VUOTTA täytti 18. 4. 1983 lehtori Airi Aapola, o.s. Nas-kali, Jokioisissa. Kotipaikka Karjalassa oli Sakkolan Kiviniemi.

50 VUOTTA täytti laborantti Eila Petäjäniemi Tampereen Takahuhti. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä. Omaa sukua Sarismala, ent. Lamppu.

toimintaan ottanut osaa. Hän on sitkeä yrittäjä. On perustanut monta kotia, kutonut paljon ja hoitanut puutarhaa. Kasvattanut ja kouluttanut lapsensa, näin täyttänyt hänelle annetun äidin ja Martan vaativan osan.

Valokuvassa on vasemmalta lukien emäntä Loviisa Männikkö, keskellä opettaja Hilma Koskenjaakko ja oikealla emäntä Maria Koironen.

Neljä sukupolvea Sakkolan Kiviniemestä. Hilja Uosukainen, Pirkko Järvensivu, o.s. Uosukainen, Marja Kaunonen, o.s. Järvensivu ja Anssi Kaunonen.

80 VUOTTA täytti 29. 3. 1983 Hilja Uosukainen, o.s. Hakulinen, Nokian Pinsiössä. Merkkipäivänä Nokian seurakunnan onnittelut esitti kirkkoherra Majamaa, lapset perheineen toivat kiitoksensa ja onnittelunsa äidille ja mummulle osakseen tulleesta huolenpidosta ja kasvatuksesta. Onnittelijoita lisäksi olivat lähiomaiset, entiset ja nykyiset naapurit. Merkkipäivä kului muistojen ja laulujen parissa.

Hilja Uosukainen on kodin ihmisen, perheenäiti. Elämäntyönsä

hän on suorittanut maalaistalon emäntänä, joka on saanut kulkevan ja navetan väliä, silti unohduksiin eivät ole jääneet myöskään peltotyöt. Pitkän iän salaisuus lieene Hilja Uosukaisen osalla ahkeruus, terveys, vastuuntunto ja vieraanvaraisuus, josta me omaiset olemme saaneet nauttia.

Terveyttä, menestystä ja Korkeimman siunausta toivotamme uudelle vuosikymmenelle lähettäessä.

Paljosta kiitollisena.

H.U.

Lassi muistelee Ilmari Pihlajaniemeä

Sormet ovat jäykistyneet. Viulun soittaminen ei enää oikein suju. Siksipä ilolla muistelen aikoja, kun opettaja Ilmari Pihlajaniemen kanssa soittelimme. Ilmari pianolla ja minä yritin sopeutua sävelmään viulun avulla. Nuo ajat olivat leppoisia hetkiä nuoruuden parhaassa

kehitysvaiheessa, osata tehdä jotain arvokasta.

Ilmari oli etevä pianonsoittaja. Hänen mielikappaleitaan oli Grieg'in Peer Gyntin sävellys "Pirujen tanssi". "Kuule nyt Lassi. Nyt tulevat pienet pirut. Kuuntele nyt tarkkaan nyt tulevat jo isotkin mu-

kaan", selitti Ilmari sävelien sanomaa. Ja oli tosiaan kuin pienet ja suuret sarvipäät olisivat hypelleet pianon kannella.

Toinen hänen mielikappaleensa oli Merikannon "Kesäilta". Tuohon sävelmään harjoitukset päättyivätkin aina.

Noihin aikoihin Ilmari asui Viipurin ja Raudun tienhaarassa olevassa vanhassa ja isossa talossa, jossa kerran oli sattunut raaka murha. Silloinen roisto Savinainen oli ampunut "Bokoffin" pariskunnan. Kuulan reikä näkyi vieläkin ovesta. Männikön Toivo oli hänelle sen näyttänyt. Reikää ei oltu kitattu maalausta ennen. "Järkyttävä muisto se on", sanoi Ilmari, "ja kaksi samanlaista on sattunut samassa kylässä ja lähellä toisiaan niin ajan kuin paikan suhteen. Se on ihan liikaa näin kauniille paikkakunnalle."

Ilmari oli Kiviniemen Urheilijoiden sihteeri. Oli tosi ikävä, kun kaikki pöytäkirjat jäivät sodan jalkoihin. Jäihän sinne paljon muutaakin korvaamatonta muistoasiaa. "Vahinko ei tullut kello kaulassa." Jälkeenpäin on helppo sanoa noin ja näin olisi pitänyt tehdä. Olihan K U:n voimistelujoukkueella jo pieni omaisuus, josta olisi pitänyt, olisi voinut anoa korvaustakin.

Syyttää ei voi ketään. Voi vain sanoa "kaikki meni eikä riittänyt-kään." Saamattomuutta se ei ollut, ehkä vaatimattomuutta toisaalta. Sitä luotti toisiin, joita piti pätevämpinä hoitamaan noita asioita. Ja hajaantuneina ympäri Suomen yhteyden pito meni melkein nolleen monen kohdalla.

Nyt muistelen Ilmaria hiljaisena ihmisenä, joka otti opettajauransa hyvin vakavasti. Pitipä tanssiakin opettajalle sopimattomana. Ankaran periaatteen ihmisenä hän on muistissani. Oli ikävä kun en enää tavannut häntä Kiviniemen aikojen jälkeen uusilla asuinsijoilla. Olisi ollut paljon yhteistä muisteltavaa jo urheiluseurankin puolesta. Ikävää

Onni Pursiaisen kansakoulukaveri muistelee...

Onni Pursiainen oli lapsuutensa ja nuoruusvuotensa Sakkolan Petäjällä viettänyt, nykyaikaisella ammattinimityksellä kansantaiteilija, artisti ehkä.

Hän syntyi toisena poikalapsena metsäpiirimies Adam Pursiaisen perheeseen. Kävi kansakoulun opettaja Hjalmar Holopaisen oppilaana Petäjällä.

Onni tuli myöhemmin tunnetuksi Suomessa ja ulkomaillakin kätevä-
nä ja osaavana silhuettikuvien leikkaajana. Hän aloitti uran jo ennen sotia ja teki jo silloin leikkausretkiä mm. Eestiin ja muihin Itämeren-

on myös, että tauti runteli hänet aikaiseen eroon elämän tapahtumista.

”Katse kun sammuu, kaipuu jää

— satakieli vaikenee —

Leinikin lehdelle kyynel jää —

Matkamiehen askel sammuu
suviöisen sumun taa.”

Klaudia Pelkinen

maihin ja Ruotsiin. Apulaisena ja seuralaisena hänellä oli näillä matkoilla kaikkien silloisten sakkolaisten tuntema ”pitkä-Riku”, Rikhard Kurikka. Rohkealla esiintymisellään he saivat avautumaan suurmiestenkin asuntojen ovet. He kävivät leikkaamassa myös presidentti P. E. Svinhufvud’in silhuettikuvan. Hän jatkoi tätä leikkaustyötä vielä sotien jälkeen 50- ja 60-luvuilla kautta Suomen. Näitä silhuettikuvia hänellä oli suuri määrä, jotka hän oman kertomuksensa mukaan lahjoitti Kansallismuseon kokoelmiin.

Luonteeltaan Onni oli hyvin vilkas ja seurallinen, sekä erittäin herkkä innostumaan monenlaisiin toimintoihin, mutta taiteilijaluonteensa mukaisesti myös oli hyvin jännitteinen ja harvoin pitempään jaksoi kiinnostua samasta aiheesta.

Onni yritti jo Petäjällä harjoittaa mm. parturiliikettä, mutta ei viihtynyt tällä alalla pitkään.

Hän oli hyvin musikaalinen ja jo kolmekymmen-luvulla otti silloin vielä harvinaisen, ”puukkosahan”

soittimekseen, kitara hänellä myös oli. Sahansoittoa hän esitti myös yleisradiossa. Seuratalolla hän järjesti yleisöiltoja, joissa soitti ja lauloi itse, mutta luopui kohta aloittamastaan urasta. Näin tuli silhuettileikkauksesta hänelle pitkäaikaisin taide ammattina.

Hän epäonnistui pääsystä Ate-neumiin ja tämä puute haittasi paljon hänen taiteen arvostuksessaan. Sillä kuvanveistossa hän osallistui moniin kilpailuihin, mutta ”villinä” taiteilijana, oma-oppisena ei häntä päästetty huomattaville palkintosijoille, vaikka hän kiven kovaan väitti, että hänen muovaamansa hevosen pää oli ”siirtynyt” Marskin ratsastajapatsaan hevoselle, toisen taiteilijan nimiin? Hänen käsialaansa ovat mm. A. Aavan rintakuva Lempäälän osuuspankin aukiolla ja Sakkola-viirin leikkivät porsaasat. Myös eräitä julkisia veistoksia on hänen töinään nähtävänä ainakin Lahdessa ja Kouvolassa.

Monien elämänvaiheiden jälkeen Onni asettui asumaan Lahteen. Hän kulki sieltä tervehtimässä tuttaviansa ja ystäviään eripuolilla Suomea ja hänet otettiin kaikkialla ystävällisesti vastaan tuttavana ja ystävänä. Hän kirjoitteli elämän tapahtumistaan myös Suvannon Seutuun aina elämänsä viime vuosiin saakka, kunnes siirtyi Tuonen virran tuolle puolen muutama vuosi sitten.

Yhä muistelemme Onnia ystävänä, taiteilijana ja huumorimiehenä.

Entinen kansakoulukaveri

Väitös

Helsingin Yliopistossa väitteli tohtoriksi 22. 4. 1983 fil. lisensiaatti Markku Kuisma Hyvinkäältä. Isä Eero Kuisma Sakkolan Luprasta ja äiti Aino os. Kääriäinen Valkjärveltä.

— — —

Museoviraston kysely 29

aiheena asutustoiminta 1940 — 1960. Suurkerääjien sarjassa III palkinto Viljo Purontaa Sakkola. Kilpailuun osallistui 809 vastaajaa.

— — —

Freestylen Suomen mestaruuskilpailuissa

saavutti Tero Kumpulainen II palkinnon Rovaniemellä maaliskuussa 1983. Hänen sarjansa oli alle 16 v. Tero on toimittajan Kaija-nimisen tyttären poika ja suku on Sakkolan Petäjältä. Kyseinen laji on taitohyppykilpailu lumihypyistä ja siihen sisältyy eri suorituksina kumparikko, baletti musiikin tahdissa ja hypyt, joka on vaikein osa, sillä täytyy olla voltittaja ja osattava hyppytekniikka täysin.

Lajin harrastus ei ole aivan harmitonta, sillä helposti sattuu, että tulee väärin alas lumeen ja naarmuttaa naamansa. Kesällä freestylen harjoituksia suoritetaan veteen hyppäämällä. Toivotaan Terolle hyviä ”räpyttelykilpailuja”, sillä kansallisissa kilpailuissa hän on jo päässyt voiton makuun.

— — —

Jo viime numerossa oli

kutsu Petäjärven kyläpäivää viettämään 3 heinäkuuta Vesilahden Harviaan (Terttu Kurikalle) ja tähän tilaisuuteen toivotaan myös Petäjärven Viestipoikien osallistuvan.

Arvo-, lempi- ja liikanimet

On huhtikuinen sunnuntai, kevään tuntua ilmassa, aurinko luopi valoaan ja lämpöään pihapiiriin, jossa vietän näitä rikkaita ja antoisia eläkepäiviäni. Käsityöt, hyvien kirjojen lukeminen, Aamulehti, Karjala ja tämä oma lehtemme pitävät ajan tasalla. Omaiset, entiset ja nykyiset naapurit ovat myös elämän rikkautta, erikoisesti suvun nuoremman polven menestyksellinen koulu-opiskelu ja ammattiin valmistuminen lämmittävät mieltäni.

Meillä liikutaan paljon nykyisin omien juurien etsimisissä ja muistoissa, joka on kunnioitettavaa, kun vain jaksaisimme tarpeeksi teh-

dä asian selväksi jatkuvasti nuorille sukupolville.

Minulle heräsi ajatus kirjoittaa arvo-lempi- ja liikanimistä omalta kohdaltani. Sillä ihminen kun vanhenee, niin lapsuus- ja nuoruusmuistot kirkastuvat. Ettei nämä kohdaltani jäisi unholaan, niin aloitan omalta kohdaltani kertoa aivan lapsuudestani. Olin noin 2—3-vuotias ja serkkuni Elina oli vähän nuorempi minua. Elettiin silloin anoppi-, miniä- ja vunukka-aikaa talonpoikaisissa taloissa. Mummut likoittivat lapset ja miniät olivat navetta- ja peltotöissä. Tämä järjestys oli meilläkin, kerrottakoon, että

TENKANEN-TENGÉN SUKUSEURAN

Kesätapahtuma

järjestetään 11.—12. 6. 1983

KANGASALAN KESÄKARTANOSSA

Tenkanen-Tengén

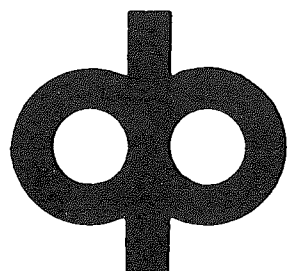
joka sijaitsee tämän kauneudesta kuuluisan pitäjän Huutijärvellä

OHJELMA LAUANTAINA:

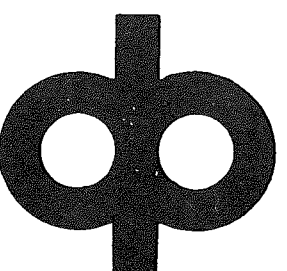
klo 12.00 sukuseuran tarjoamat tulokahvit, minkä jälkeen on erilaista ohjelmaa sekä varsinainen sukukokous.

- Sukukokouksen jälkeen nautimme yhteisesti sukuseuran kustantaman sukupäivällisen.
- Tänäkin vuonna sukuseura jakaa suvun nuorille joitakin ahkeruusapurahoja, joten niitä koskevat anomukset on lähetettävä puheenjohtaja Markku Tenkaselle osoitteella — Ilmarisenkatu 3 A 5, 29200 Harjavalta.
- Lauantaina on sukuseuran maksuttomassa käytössä mm. kaksi rantasaunaa.
- Kesäkartanossa voi myös majoittua hintaan 60,— per henkilö/vrk.
- Sunnuntaina yhteinen kirkkomatka ja tutustuminen Kangasalan nähtävyyksiin.

Sovitaanhan siitä, että Kesäkartanossa tavataan, joten tervetuloa!
Sukuneuvosto

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI
Lempäälän-Viialan
Osuuspankki

Helmi-emännän tyttäret Lempi, Aili, Laura, Aliina ja Aino ajelulla.

Helmi-äiti kentällä, polkupyörä kulkuvälineenä.

mummomme oli pirteä ihminen, joka ennätti likoittaa kahden perheen lapset.

Tapaus on seuraava: Leikimme Elinan kanssa aina yhdessä ja teimme jotain sellaista pahaa, jota mummo ei hyväksynyt ja hän alkoi säättiä meitä. Me menimme sängyn alle. Mummo tuli hiilihanko kädesä ja alkoi vetää ensin minua koulun avulla ja huusi kovalla äänellä: "Senkin Kähärä-ämmä" ja Elinaa vetäessään sanoi: "Senkin Liisa-Maija". Joten ensimmäiset liika-eli lempinimet saimme mummolta.

Likkatyttönä hoitelin itseäni nuoremmat sisarukset ja vanhempana jouduin nuorena auttamaan koti-toïssä. Kierto-, kansa- ja rippikoulu antoivat aakkoset oppimisen tiellä. Lisään tähän jatkoksi Suomen Nuorisopiston, nuorisoseura y.m. järjestötyön mukana olon, jotka ovat olleet minulle paljon antavia.

Kirjoitan tässä seuraavaksi maanpuolustustehtävissä saamista lempi- ja liikanimistä.

Saimme kehoituksen lähteä "puhdistusryhmänä" Sakkolaan siivoamaan taloja puhtaiksi. Minulla oli oman kylän tyttöjä mukana: Hanna, Aliina, Linnea, Aino, Aili ja Elli, ehkä lisää joukkoakin, mutta "arvonimeni" oli siinä työssä: Ryhmänjohtaja ja Pesupäällikkö.

Seuraava kohde oli ruuan laitto entisen ryhmäni kanssa ja nimitykseni oli Emäntä.

Tämän jälkeen pääsimme kotikylään hoitamaan ilmaliikennettä, jolloin meillä oli savolainen päällikkö, mutta kun herrat tulivat katsomaan ryhmäämme, niin ristivät minut Komentajaksi ja uskoivat vastuun minulle. Savolainen pomo sai siirron muualle. "Komentaja-titteliä" kannoin niin kauan kun ryhmä purettiin ja meidät siirrettiin muihin tehtäviin. Muonitusemäntä-titteli kohdallani lopetti maanpuolustustyön.

Meidät oli heitetty juuriltamme Länsi-Suomeen ja saimme ajatella olevaisuutta sekä tulevaisuutta.

Olen usein ajatellut tämän yksinäisen nais-ihmisen elämää ja todennut, että minulla on ollut aina onni matkassa mukana.

Ostin Oulun asemalta Karjala-lehden ja huomasin siinä ilmoituksen, että Etelä-Karjalan Nuorisoseura etsii neuvojaa siirtonuorisoseurojen pariin. Kirjoitin heti ja minut valittiin työhön, jota tein 19 vuotta. Tästä työstäni sain lempinimekseni Helmi-äiti, sillä

osasin varmaan käsitellä kurssilaiset y.m. seurojen toimihenkilöt äidillisesti.

Elävästi tuli mieleeni, että jo ennen sotia opettajani Hilma Koskenjaakko kysyi minulta usein, että mitä tälle nuorisoseuraäidille kuuluu? Tämä nimi siis periytyi kenttätöysäni.

Tähän olen koonnut muistini varassa edes osan liika- ja lempinimistäni, niitä on voinut olla paljon vielä lisää, joita en ole saanut tietää. — Arvonimiä ei minulla ole ollutkaan, mutta jos jollakulla tulee mieleen omat tahi naapureiden arvo-, lempi- tahi liikanimet, niin olisi niitä hauska lukea oman lehden sivuilta!

Kaikki miellyttävät ja hyvät muistot rikastuttavat elämää, ikävät ja kovat koettelemiset on hyvä tapa unohtaa!

Minäkin olin unohtaa erään lempinimeni, jota olen kuljettanut mukana pienestä työstä saakka: Uosukaisen Vanhapiika! Jota nimitystä käytti m.m. eläinlääkärikin lehman sairauden yhteydessä. Olen aina pitänyt tästä nimestä!

Kun tässä kertoilen nimikeluetteloa ja elämäni juoksurataa, niin en malta olla muistelematta 33-vuoden mukana oloa Suvantosäätiossä, hallituksessa ja valtuuskunnassa.

Sanotaan, että "oppia ikä kaikki" ja se on totta. Kyllä yhdessä olo on avartanut katsantokantaani sakkolalaisten elämästä näissä uusissa oloissa.

Lämmin kiitokseni vain Teille kaikille joiden kanssa asiat ja huumori käsikädessä kulkivat eteenpäin.

Kaikkea tätä muistellessa on minun vallannut voimakkaat kevät-tunnelmat!

Liikun ajatuksissani siellä kotoisilla kunnailla, muistelen monet hyvät harrastukset, harjoitukset ja esiintymiset. Erikoisesti tuli mieleeni "Varpuset", pieni tyttö-kuoro, jota johti Esteri Pitkänen ja kan-

Toimituksen tuoli

sanlaulu jonka he esittivät äitini 70-vuotispäivänä.

Lopetan tämän muistojen kerroksen sen laulun sanoihin, jotta nämä laulun sanat jäisivät muistoksi seuraaville sukupolville.

Lapsuuden kodille!

Oi koto armas, suloinen.
Män sydäimestäni laulelen,
niin usein ylistystäni.
"Miks en mä sitä sanoisi?"

Sä annoit mulle elämän.
Mull olit suoja lapsuuden,
ens askeleeni johdatit.
Mua siipes alla varjelit.

Vaan päivät ovat lapsuuden
jo multa menneet maillehen.
Nyt myrsky usein raivoilee
ja kodin rauhaa häiritsee.

Tok eestä kodin eläisin,
mä mielelläni kauankin.
Vaan isänmaa on kalliimpi.
Sen eestä kuolla kelpaisi. HU

Juuri tässä numerossa Helmi muistelee omakohtaisia kutsuma ja lisänimiään. Niitä ei jokaisen kohdalla ole käytettävissä, sillä niitä saa ansioista, töistä elämänsä aikana, teoista ja toilauksista.

Minä tartun samaan aiheeseen.

Kutsumanimet oli Karjalassa, ainakin Sakkolan oikeastaan tunnetummat kuin varsinaiset sukunimet, jotka oli enemmän kirkonkirjan kaunistuksia ja niissäkin monessa muodossa, kuin käytössä kyläelämässä. Petäjäjärven Ryhmä oli puolillaan Kurikkoja, mutta tuskin arkisessa kielen käytössä vilahtikaan Kurikka-nimi. Yleisin käytäntö oli liittää edellisen sukupolven isännän tai joskus emännän nimi etuliitteeksi kutsumanimen: Tähän tapaan Yllö-Jurkka, josta eteenpäin kehittyi Yllö-Jurkan-Eemel. Nämä nimet tulivat suvun mukaan. Talon kutsumanimiä olivat Ämmälä Antti, Ukola Juho, Ollikais Nuovi, joissa ei sukunimi ollenkaan tullut esiin. Muista näytöistä oli ansaittu ainakin seuraavat "arvonimet": Metsä-Mikko lie ollut puutyöntekijä, joka pienessä kannissa lorui: — Jos kaikki puut olisi yhtenä puuna ja kaikki kirveet yhtenä kirveenä. Ja tämä maailman kirves löisi sitä maailman puuta, niin se kaatuis ja huutais: Vortuu, vortuu...!

Liikemies Juho oli lihatorkua pitävä, mutta kiviniemeläiset eivät kerran ostaneet lihaa, vaan puolustautuivat: — Kun eilen vasta kukko tapettiin!

Perriemies oli samalla myös luotto työ, hän jakoi vanhan ajan kut-suilla lihan jokaisen vieraan "kotaloksi". Keisari ja Kantakka olivat hyviä ja ahkeria tappelijoina. Kose Naskali ja Ukkosen Hiiri olivat saaneet arvonsa kotiväyn asemastaan, he avioituivat tyttöjen kanssa, eikä tulleet puusniekaksi, joka oli anopin tai yleensä leskelle tulleen miehen arvo, joka oli Sakkolassa vähemmän mairiteltu avioitumista pa. Joskin yksi äiti ryösti omalta tyttäreltään miespuolisen omaan

huusholliinsa alamaiseksi asujaksi.

Omalta kohdaltani on lisänimet jääneet vähiin, ei liene ollut tarpeeksi ansioita. Parhaimman, kauneimman ja loistokkaimman nimityksen kyllä sain jo 20 vuotiaana, joka ansionimi tai laatunimikö lie, on edelleen kenenkään ylikäymätön, joka on minulla ollut kohta 50 vuotta henkisenä nautintona. Tämä nimi on niin erikoisen hyvä, että sitä ei voi lehteen laittaa, koska sen teho silloin väljetty ja loisto himmenee...

Jatkosodan aikana olin Ryhmäissä ja Jukolan Jehu, kun isännöin Jukola-nimisessä korsussa Syvärillä. Rohvessoori-nimen sain taas, kun ratkoin rintamalla ristisanatehtäviä, kun toiset teki puutöitä tai viilasi sormuksia.

Kun sitten käskystä kirjoitin muutaman pätkän Aunuksen Vitsiin, sain jo Kirjailija-nimen ja nyt tituloivat toimittajaksi. Lisäksi täällä Vesilahdella jo aikoja sitten sain "Jokapaikan höylän" nimen, kun kauppasin osuusteurastamon myyntisopimuksia. "Johan nyt on p-e", sanoi Jaako kun kirjoitti nimeään esitettyyn kaavakkeeseen.

Simo Vilkke lie vielä lukijain muistissa vuosikymmenien takaa — eikä tästä aiheesta enempää.

Kirjoittakaa, sillä aineisto uhkaavasti vähenee ja kohta on tupen rapinat, mistä ottaa aineistoa.

Moitin ja arvostelin viime numerossa Karjala 1—5 teosta aiheellisesti. No 4 ei ole vielä saapunut, mutta jo osan kansikuvan mainos painaa kannakselaisilta pään painuksiin, häpeästä. Kysynkin kuin voi Karjalan Liitto tukea tällaista teosta, jossa ihmisarvot on asetettu pääläelleen?

Matit maalla miehiä, mutta ei merillä

Kun me vuonna 1919 asuttiin Pe-
tjärven aseman lähellä, oli meillä
Simpukka-niminen lehmä, joka etsi
elantonsa toisten kylän lehmien ta-
voin väljemetsältä koko kesän ajan.
Kun tuli syksy, toiset kyläläiset
päästivät karjansa heinämaalle, nii-
tyille ja pelloille syömään odelmaa.

Simpukalla ei näyttänyt olevan
sellaista herkkua saatavissa, ja siksi
Simpukalta kyneleet kastoiivat
poskipäitä!

Silloin äitini lähetti minut kysy-
mään Matulta niittyä ruokamaaksi
Simpukalle.

Minä menin hyvin arastellen ja
kainosti esitin äidin toiveet Simpu-
kan aterioinnista.

Matu sanoi hyvin nopeasti ja he-
tti: "Viekää lehmänne sinne Karvo-
sen Albertin rajalle, siinä on kolme
hehtaaria peltoa! Syöttäkää niin
kauan kun tulee talvi... Kunhan
katsotte, että saraimen ovet pysyvät
suljettuna. Minä lupasin näin tehtä-
vän ja kysyin mitä syöttäminen
maksaa? "Ei se mitään maksa", sa-
noi Matu..."

Kyllä oli lehmällä hyvät päivät,
kun äpärettä oli polveen saakka ja
maa-alaa riitti koko syksyksi.

VEIKKO SOKURA
Erikois-
hammasteknikko
TAMPERE
Mäkipääkatu 39—41 II kerros
Puh. 556615

Kerran tuli Matulle käymään tun-
nettu työnjohtaja "Eetvarti" ja sii-
nä jutellessa Matu kysyi, että me-
netkös ensi viikolla sinne Isontalon
pojan häihin? Eetu vastasi: "Täy-
tyy jättää häät auki, kun ei ole hää-
pukua, kun on 8 henkeä perheessä,
niin perhe kuluttaa kaiken... Niin
milläs ostat? Matu näytti: "Tuossa
on henkarissa ihan uusi ruskea pu-
ku. Teetetty Viipurissa parhaasta
kankaasta, mitä silloin rahalla sai."

Eetu koetti pukua päälleen. No,
sehän oli kuin häntä varten tehty!
"Justiin käypä", Eetu sanoi.
"Mutta, enhän minä millään pysty
tätä pukua ostamaan?" — "Ei se
mitään maksa. Anna olla päälläsi!"
Eetulla puku kesti monta vuotta py-
häpitoisena.

Toisena kertana Matu oli tulossa
Raudun Vehmaisista "Jääkäri" -
nimisellä orilla. Kotiin oli tulossa
myös Vassa samaa tietä pitkin.
Kohdalla Matu pysäytti orin ja ke-
hoitti: — "Nouse kyytiin!" Vassa
nousi kiesseihin ja "sitten lähret-
tiin," kertoi Vassa myöhem-
min. "Petäjissäkin oli lehdet ja
hiekkaa tuli taskuihin." Häätänty-
neenä Vassa otti sormin kiessin sii-
vestä tukea. Tiessä oli kuoppa, jos-
sa resorit löivät yhteen ja sormiin
tapasi pyörivä kiessinpyörä. Nahka
pois, mutta kyyti vain parani
yhä... Pian tuli Riehtiläsaaren
tienpää ja Vassa pääsi kotiin, uskal-
tamatta näyttää nahattomia sormi-
aan. Mutta kun käytettävissä oli oi-
kein "noita", niin pojan sormet pa-
rani terveeksi.

Juho Kurikka

Hovinkyläpäivää

vietetään Hattulan Ilamossa Väinö
Sikiöllä sunnuntaina kuluva kesä-
kuun 12 päivä. Kokoontuminen
puolenpäivän aikaan.

Samalla pyydetään tuomaan mu-
kaan hovinkyläläisten sanonta ym.
aineistoa. Tervetuloa joukolla mu-
kaan.

Kyläläisten perinteel- lisestä taika- uskosta

Raudun ja Sakkolan pitäjiä väli-
nen Rajaharju oli sellainen paikka
jota arkaluontoiset varsinkin pi-
meällä pelkäsivät, koska jo ammoi-
sista ajoista asti on puhuttu, että sii-
nä kummittelee.

Pappisen Pekko 100 vuotta sitten
sanoi nähneensä kun tulipallo yöllä
kiersi siinä harjulla. Kallosen Anna-
Mari näki vielä 1932, kun hän ajoi
hevosella Rautuun, niin kaksi nais-
ta löi hevosen edessä kämmenensä
yhteen ja sitten hävisivät! Huvitta-
va tapaus oli, kun Ollikaisen Matti
85 vuotta sitten näki unta, että hal-
tia hänelle juuri unessa selitti, aita-
varokkaan juuressa on raha-aarre,
mutta hänen Junu-veljensä herätti
hänet kesken unia, ja siitäkös Matti
oli, kun haltian neuvo jäi kesken
kuulemisen!

Kansa uskoi kummituksiin, kun
luonnonilmiöt olivat silloin vielä
tieteellisesti selvittämättä ja suuri
osa lienee vieläkin järjellä käsittä-
mättömiä tavallisella kansan koulu-
tus tasolla.

Väinö Nykänen

Hyvää ja huonoa vettä

Tässä maailmassa on vesi hyvin
tärkeä tarvike, suorastaan kaiken
elämän ehto ja kehto. Ja on monen-
laista vettä, hyvää ja huonoa.

Kun täällä Helsingissä on kohta-
laista vettä saatavana, niin ei mei-
dän ole syytä sajulehtiä kuiviltaan
syödä, kyllä Päijänteestä pumput-
tua vettä voi pelkäämättä nauttia,
sillä siihen on runsaasti lisätty feno-
lia, josta tulee veteen tunnettu hyvä
aromi.

Silti Helsingin vettä käytettäistä
tulee monesti mieleen ne Sunterkor-
ven vesilähteet, jotka piti lähtökii-
reessä jättää ottamatta mukaan
matkalle lähdettäissä.

En tiedä, kuinka moni ihminen
niistä lähteistä tiesi mitään. Ehkä
vain sivukyläläiset, sillä lähteet si-
jainniltaan olivat Kurikkalan Perä-
lylässä, siis Karholan ja Noiter-

maan välillä. Meillä oli siellä pel-
toakin 8 ha nimeltään Kelosuo. Tä-
män pellon vierellä oli lehmien lai-
dun, hakamaa, ja sen jälkeen alkoi
ylemmäksi kohota metsäkappale.

Tässä laitumen kohdalla puhkesi
nämä Sunterkorven lähteet. Siellä
oli valtavat vesisuonet, joista ympä-
ri vuoden pulppusi kirkasta lähde-
vettä.

Ja ne vesivarastot olivat suuret,
joita peitti tuhansien hehtaarien
kuiva sora- ja hiekkakangas. Sora
oli puhdasta sementtisoraa mittaa-
mattomat määrät. Täällä Länsi-
Suomessa olisi sora tarpeen, mutta
mukaan ottamatta sekin aines sinne
jäi...

Tulee mieleen oman isäni sanon-
ta, kun tuli kerran perillisten kanssa
kinaa: "Olkoa hiljoa! Sil jos mie
teän moatilan myön ja talon myön

— niin mie elän loppu ikkään hotel-
lis."

Minä sanoisin nyt toisen version:
Jos ne meijä entist sorakankaat ja
Sunterkorven lähteet oisit teällä, ni
mie eläsi koko loppuikkäi rahoillain
hotellis...

Ja hyvä vesi virtasi pellon sarkoja
pitkin Kirkkojokeen ja pyöritti vie-
lä Rauvalan myllyn jauhinkiviä
mennessään turpiinin kautta edel-
leen Suvantoon.

Tähä kirkkaahan ja hyvään ve-
teen ku sajun keitti, niin jo oli hy-
vää ja vielä parempaa oli myllyn
jauhoista keitetty ohraryyni —
"huttu"...

Kyllähän ainakin Kirkonkylän
puolen asukkaat vaikutuksen ja te-
hon tunsivat, kun nämä minäkin
vielä muistan...

Väinö Tenkanen

Lapinlahden kylän yöpojista

Lienee jo ikivanha tapa, että ky-
lämme nuoret miehet kesäaikana,
varsinkin lauantai-iltoina, kokoon-
tuivat yhteen joukkoon, sillä nuore-
nahan piisaa intoa ja kuntoa loppu-
mattomiin.

Joukossa sitten tuumivat, että
mihin nyt mentäisiin vaikka pieneen
pahantekoon, ellei tansseja ollut.

Tässä muutamia esimerkkita-
pauksia:

Kerran pojat nostivat viskuuko-
neen nelipyöräiseen kärryyn, toiset
vetivät kärryjä ja yksi pojista veiva-
si viskuriä! Silloin viskurin loksut-
ukseen heräsi jokainen asukas kes-
kellä yötä, joka oli kuulomatkan
päässä.

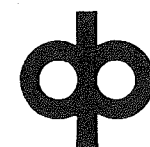
Toisen kerran nostivat erään ta-
lon riihen harjalle reen ja siihen tyn-
nörin ajomieheksi.

Yhdestä ja toisesta talosta vai-
toivat kerran käymäkopit. Omena-,
herne- ja naurisvarkaus kuului ylei-
seen ohjelmaan. Kerran pojat uitti-
vat mustalaisten hevoset saareen ja
vasta kolmantena päivänä virkkoi-
vat hevosten olinpaikan, että mus-
talaiset saivat uittaa ne takaisin.

Joskus pojista joku hiljaa hävisi
joukosta, niin kyllä toiset arvasivat
mihin aittaan tytön luo hän oli ek-
synyt.

Tämän tapaista oli yöelämä vielä
tämän vuosisadan alkukymmeninä.
Huumorin sisältöistä kiusantekoa,
jonka useimmat isännät omaa nuo-
ruuttaan muistellen syyttämättä, to-
sin itseksensä perkaillen, hyväksyi-
vät nuorisajan ajan kuluna tehtynä
tepposena.

Väinö Nykänen

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

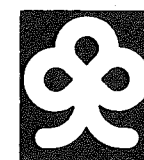
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739541

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoa — palvelee

LEMPÄÄLÄN ⁷⁵¹⁸⁸⁶
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1983 8 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 40 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 Narva. Puhelin 931-
734843.

Postisiirtotili TA 430763-1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 Narva. Käyttötilin nume-
ro 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Puro-
taa.

Toimituskunta Helmi Uosukai-
nen, Uuno Pulakka, Eero Kop-
panen ja Väinö Kekki.

C. K. K.